2023-48-RE

Causa 2023-48-RE
(CAEGSL c/ Comú de Canillo)

Número de registre 329-2023. Recurs d'empara

Aute del 14 de juliol del 2023

BOPA núm. 93, del 26 de juliol del 2023

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 4 de juliol del 2023, per la representació processal de la Companyia Andorrana d'Empreses Generals, SL (CAEGSL), mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 21 de juny del 2023, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, en el marc del procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que imposi al Comú de Canillo l'obligació de resoldre l'expedient administratiu en un termini màxim de 30 dies naturals;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Joan Manel Abril Campoy;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. La representació processal de la societat CAEGSL va interposar una demanda contra el Comú de Canillo per la via del procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució, en què denunciava la vulneració del dret a un judici de durada raonable com a conseqüència de la inactivitat de l'Administració comunal en relació amb la modificació del camí comunal del Grau d'Incles

efectuada per un tercer, en benefici propi, mitjançant la qual augmentava la superfície de les seves parcel·les en detriment del camí comunal i d'un terreny propietat de la societat recurrent.

1.2. El 13 d'abril del 2023, la Batllia de Guàrdia (Civil) va dictar una sentència mitjançant la qual decidia desestimar aquesta demanda (corregint posteriorment per aute del 25 d'abril del mateix any, dos errors materials, concretament, un sobre la impressió del seu encapçalament i l'altra sobre una referència inexistent).

1.3. La representació processal de la societat CAEGSL va formular el recurs d'apel·lació preceptiu contra aquesta resolució desestimatòria, dictada per la Batllia de Guàrdia, i, el 21 de juny del 2023, la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència que acordava desestimar el recurs d'apel·lació esmentat.

1.4. El 4 de juliol del 2023, la representació processal de la societat CAEGSL va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 21 de juny del 2023, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, en el marc del procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució, per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció, en els seus vessants dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació de la societat recurrent

- La societat recurrent en empara fonamenta el seu recurs en el fet que no s'ha resolt ajustadament a dret la infracció del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a un judici de durada raonable, denunciada en el marc d'un procediment urgent i preferent.

- Després d'exposar els antecedents fàctics que considera oportuns, exposa que, el 15 de març del 2023, va presentar una demanda mitjançant el procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució, per tal com l'actuació del Comú de Canillo vulnerava el seu dret a la jurisdicció, en els vessants dels drets a un procés degut i a un judici de durada raonable.

- La sentència de la Sala Administrativa impugnada del 21 de juny del 2023 considera que el dret a la jurisdicció no és oposable a les Administracions públiques i afirma que mitjançant aquesta doctrina es menystenen els drets a la jurisdicció i al procés degut.

- En primer terme, manifesta que el dret a la jurisdicció no pot ser limitat, ni restringit per la Llei transitòria de procediments judicials. L'article 41.1 de la Constitució mateix prescriu que aquest dret fonamental ha de ser tutelat per un procediment urgent i preferent pels tribunals ordinaris.

- En segon terme, assenyala que un comú també pot infringir el dret a la jurisdicció, ja que la demora injustificada d'un procediment administratiu implica la demora de l'accés a la jurisdicció.

- No està conforme amb l'asseveració de la Sala Administrativa segons la qual la vulneració de l'article 10 esmentat s'ha d'articular per la via de l'incident de nul·litat i no per la del procediment urgent i preferent, però això solament respecte de les infraccions que es contenen en un procediment judicial. Segons aquest parer de la Sala Administrativa, el dret del ciutadà restaria sense la protecció excepcional de la Constitució.

- Com que la via administrativa prèvia és un requeriment preceptiu del procés judicial, la consideració de procés degut i la valoració de la durada ha d'incloure la via administrativa.

- I, en darrer terme, afegeix que si es considera que la via procedimental és l'adequada, s'haurà de valorar si s'ha vulnerat el dret a la jurisdicció per la passivitat del Comú de Canillo.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que imposi al Comú de Canillo l'obligació de resoldre l'expedient administratiu en un termini màxim de 30 dies naturals.

2.2. Argumentació de la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia

- La Sala Administrativa considera que el procediment urgent i preferent emprat per la societat recurrent no és l'idoni.

Així, de l'article 15 de la Llei transitòria de procediments judicials i de l'article 6 de la Llei qualificada de la Justícia es desprèn que el procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució no és idoni per examinar una hipotètica vulneració del dret a la jurisdicció, ni altres drets fonamentals transgredits en el procés judicial, sinó que aquests s'hauran d'analitzar per la via de l'incident de nul·litat.

- La vulneració que es denuncia produïda en la via administrativa i que posa en qüestió l'accés a la via judicial no es pot seguir pel procediment urgent i preferent per, en primer lloc, la taxativitat dels articles anteriorment esmentats, de manera que el procediment urgent i preferent no s'estén a la via administrativa prèvia a la judicial, i, en segon lloc, perquè l'actuació de les Administracions públiques no està inclosa dins l'àmbit del dret a la jurisdicció.

- Les conclusions anteriors no comporten una situació d'indefensió de la societat recurrent, ja que pot accedir a la via judicial ordinària davant la inactivitat de l'Administració i exigir, en el seu cas, les accions procedents contra el silenci administratiu.

- Per aquests motius, la Sala Administrativa desestima el recurs d'apel·lació de la societat recurrent.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. El recurs d'empara no converteix el Tribunal Constitucional en una tercera instància ni en un tribunal suprem; l'únic objecte del recurs d'empara és el de verificar que les decisions impugnades estiguin motivades i es fonamentin en un raonament jurídic que no sigui il·lògic ni absurd i no vulnerin cap dels drets protegits per l'article 10 de la Constitució.

3.2. L'admissió d'un recurs d'empara exigeix complir amb uns pressupòsits d'acreditació de la legitimació (articles 36 i 87 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional), amb uns pressupòsits formals (articles 36 i 88 de la mateixa Llei) i amb uns altres pressupòsits objectius, alhora que el recurs ha d'estar dotat del necessari contingut constitucional.

Correspon ara examinar si en aquest recurs d'empara, com exigeix l'article 37.2 de la Llei qualificada

del Tribunal Constitucional, les infraccions denunciades posseeixen el necessari i suficient contingut constitucional, atès que si manquen manifestament d'aquest, el recurs no pot ser admès a tràmit.

3.3. La primera infracció denunciada és aquella relativa a la vulneració del dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució, perquè considera que una Administració, com el Comú de Canillo, també pot infringir aquest dret a un procés de durada raonable, atès que és un requisit previ per a l'accés a la jurisdicció i que la demora injustificada de l'Administració pot comportar també la infracció d'aquest vessant del dret a la jurisdicció.

Aquest Tribunal Constitucional s'ha pronunciat en reiterades ocasions sobre l'abast de la protecció del dret a un judici de durada raonable (per ex. veg. les sentències del 13 de juny del 2014, causa 2014-10 i 12-RE, del 15 de març del 2016, causa 2015-43-RE (execució), del 17 de febrer del 2020, causa 2019-70-RE, del 19 d'octubre del 2022, causa 2022-44-RE, i, del 18 de maig del 2023, causa 2023-8-RE), el qual inclou totes les fases del procediment judicial, que comporta l'accés als tribunals, els incidents que es puguin plantejar i la fase d'execució de les resolucions judicials definitives i fermes.

En aquest cas es denuncia la infracció del dret a la jurisdicció per la passivitat del Comú de Canillo en la tramitació d'un procediment administratiu i es justifica en què per poder obtenir la tutela jurisdiccional del dret del recurrent resulta necessària la tramitació i la finalització del procés administratiu.

No obstant l'argument de la societat recurrent, és clar que el procediment administratiu no forma part del dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució des de l'àmbit objectiu que abans hem precisat. I això, sense perjudici que la passivitat o la demora en la tramitació d'un procediment administratiu pugui ser tutelada per la jurisdicció ordinària -o fins i tot, constituir un supòsit de responsabilitat patrimonial de l'Administració-, però no comporta cap infracció del dret a la jurisdicció, per la qual cosa, aquest primer motiu ha de ser inadmès per manca manifesta de contingut constitucional.

3.4. En segon terme, la societat recurrent exposa que no s'ha resolt ajustadament a dret la infracció del dret a la jurisdicció, en el seu vessant del dret a un judici de durada raonable, denunciada en el si d'un procediment urgent i preferent. Afegeix que el dret a la jurisdicció de l'article 10 de la Constitució no pot ser limitat, ni restringit per la Llei transitòria de procediments judicials. L'article 41.1 de la Constitució mateix prescriu que aquest dret fonamental ha de ser tutelat per un procediment urgent i preferent pels tribunals ordinaris i que el ciutadà té dret a la protecció constitucional.

3.5. El cànon de constitucionalitat respecte de l'exigència de motivació i del dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret ha estat explicitat reiterades vegades per aquest Tribunal.

Així, ens hem pronunciat en múltiples ocasions sobre el deure de motivació (veg. per ex. la sentència del 2 d'abril del 2012, recaiguda en la causa 2011-37-RE, la sentència del 12 d'octubre del 2018, recaiguda en la causa 2018-21-RE, i, la sentència del 9 de setembre del 2019, recaiguda en la causa 2019-34-RE).

La doctrina del Tribunal Constitucional ha estat constant en destacar que el deure de motivar les resolucions judicials, no només present a l'article 10, sinó també a l'article 86.2 de la Constitució ("*2. En tot cas, les sentències seran motivades, fonamentades en l'ordenament jurídic i notificades fefaentment*"), deriva de la necessitat que els jutges expliquin el raonament emprat per tal que els justiciables puguin entendre els motius pels quals les seves pretensions han estat totalment o

parcialment rebutjades.

La motivació és una conseqüència de la bona administració de Justícia (veg. la sentència del Tribunal Europeu dels Drets Humans recaiguda en la causa García Ruiz c/ Espanya, GC núm. 30544/96, del 21 de gener de 1999, §26), alhora que requereix que es recolzi en criteris objectius derivats del dret. A més, i no es pot oblidar, la motivació de les resolucions judicials i, per tant, l'explicitació de l'aparell argumentari per acollir o refusar les pretensions de les parts és aquell que possibilita que els tribunals superiors, els quals han de resoldre els recursos contra les resolucions judicials, puguin conèixer les raons en què s'ha fonamentat l'òrgan judicial *a quo* en la seva resolució.

Per últim, però no menys important, el Tribunal Europeu dels Drets Humans ha assenyalat que la motivació ha de contenir una exigència de rigor i de qualitat. I, en aquest sentit, s'han equiparat a les denegacions de justícia aquelles fonamentacions estàndards, esquelètiques o vagues (veg. la sentència recaiguda en la causa Georgiadis c/ Grècia, núm. 21522/93, del 29 de maig de 1997, §42-43, i la sentència recaiguda en la causa Higgins c/ França, núm. 134/1996/753/952, del 19 de febrer de 1998, §42-43).

3.6. El cànon de constitucionalitat en matèria de l'obtenció d'una decisió fonamentada en Dret determina que el Tribunal Constitucional només pot considerar que s'ha produït aquest dèficit quan la resolució judicial dictada es fonamenta en arguments o en una valoració probatòria absurda, contrària a la lògica o a la raó o amb patents errades materials.

Des d'aquesta òptica de l'anàlisi de respecte al cànon de constitucionalitat en seu de motivació, la sentència de la Sala Administrativa no empra arguments que es puguin titllar de contraris a la lògica, a la raó o absurds.

En efecte, la Sala Administrativa analitza, des del punt de vista de la protecció constitucional i de forma adequada, les vulneracions dels drets fonamentals susceptibles de protecció per la via urgent i preferent de l'article 41 de la Constitució, per concloure que aquest procediment s'articula pel dret a la jurisdicció per la via d'un incident de nul·litat amb doble instància.

En aquest sentit, la interpretació conjunta dels articles 15 de la Llei transitòria de procediments judicials i 6.2 de la Llei qualificada de la Justícia determina que la vulneració dels drets i de les llibertats reconeguts en els capítols III i IV del títol II de la Constitució, amb excepció de l'article 10 i dels altres drets la vulneració dels quals no s'hagi produït en el procés judicial, son tutelats per un procediment urgent i preferent.

En canvi (article 6.3 de la Llei qualificada de la Justícia) si la vulneració dels drets de l'article 10 o d'altres drets i llibertats dels capítols III i IV del títol II produïdes en el marc d'un procés judicial, la tutela s'efectua per mitjà de l'incident de nul·litat, que es configura a aquests efectes com a un procediment urgent i preferent.

Per consegüent, no solament la interpretació de la Sala Administrativa compleix el cànon constitucional de motivació, per quant s'ajusta a la lògica i a la raó, sinó que, a més, dona explicació a la societat recurrent del per què l'actuació de les Administracions no queda inclosa en l'àmbit del dret a la jurisdicció i que la societat recurrent no es veu privada de la protecció excepcional de la Constitució, sinó que aquesta s'arbitra per vies diferents, com és l'incident de nul·litat de recent factura.

Així doncs, aquest segon motiu, tampoc posseeix el necessari contingut constitucional.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit el recurs d'empara 2023-48-RE interposat per la representació processal de la Companyia Andorrana d'Empreses Generals, SL contra la sentència del 21 de juny del 2023, dictada per la Sala Administrativa del Tribunal Superior de Justícia, en el marc del procediment urgent i preferent de l'article 41.1 de la Constitució.

2. Notificar aquest aute a la representació processal de la societat recurrent, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.

3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 14 de juliol del 2023.

Jean-Yves Caullet
President

Joan Manel Abril Campoy
Vicepresident

Dominique Rousseau
Magistrat

Josep-D. Guàrdia Canela
Magistrat